

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

M VZDELÁVANÍM
PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV
K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH
RÓMSKÝCH KOMUNÍT

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Kód ITMS: 26130130051

číslo zmluvy: OPV/24/2011

Metodicko – pedagogické centrum

Národný projekt

VZDELÁVANÍM PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH RÓMSKÝCH KOMUNÍT

Mgr. Erika Bialiková

**Pracovné listy na precvičovanie písania písmen A, E, I, O, U, Y, M, L,
V, T, P, J v 1. ročníku ZŠ**

Vydavateľ: Metodicko-pedagogické centrum,
Ševčenkova 11, 850 01
Bratislava

Autor UZ: Mgr. Erika Bialiková

Kontakt na autora UZ: Základná škola s materskou
škoolou Pohorelá, Kpt. Nálepku
878, 976 69 Pohorelá,
erika.bialikova@gmail.com

Názov: **Pracovné listy na
precvičovanie písania písmen
A, E, I, O, U, Y, M, L, V, T, P, J
v 1. ročníku ZŠ**

Rok vytvorenia: 2014

**Oponentský posudok
vypracoval:** Ing. Matej Tešlár

ISBN 978-80-565-0437-6

Tento učebný zdroj bol vytvorený z prostriedkov projektu Vzdelávaním pedagogických zamestnancov k inklúzii marginalizovaných rómskych komunit. Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov Európskej únie.

Text neprešiel štylistickou ani grafickou úpravou.

Obsah	
ÚVOD	4
1. PÍSMO	5
2. PSYCHOFYZIOLOGICKÉ ZÁKLADY PÍSANEJ REČI	5
3. METÓDY PÍSANIA.....	6
4. PRACOVNÉ LISTY NA PRECVIČOVANIE PÍSANIA PÍSMEN V 1. ROČNÍKU ZÁKLADNEJ ŠKOLY	8
ZÁVER	22
LITERATÚRA.....	23

ÚVOD

V 1. ročníku základných škôl je úlohou učiteľa naučiť deti všetko, od správneho držania pera, až po konečný výsledok- správne písanie.

Pokúsila som sa vytvoriť pracovné listy na precvičovanie písania písmen A, E, I, O, U, Y, M, L, V, T, P, J v 1. ročníku základných škôl. Mojim cieľom bolo zlepšiť ich kognitívne oblasti.

Návrhy pracovných listov predkladám v tejto práci.

1. PÍSMO

Prvé piktografické, presnejšie semaziografické záznamy, sú akýmsi predstupňom prvého písma. Majú veľa spoločného s pravekým umením a poskytujú najstarším písmam len pôvodnú obrázkovú podobu. V archaických fázach je ťažko ohraničiť čistú piktografiu od skutočného písma. /9./

Písmo je vynález taký starý, že v súčasnosti sa ťažko určuje, kde má svoj pôvod. Môžeme však povedať, že písmo, resp. vývoj písma, úzko súvisí s vývojom ľudskej spoločnosti. Pri vývine spoločenského života bolo potrebné odovzdávať poznatky ďalším generáciám, ale i oživovať si predošlé deje. /4./

Od umeleckého zobrazenia sa líši v tom, že cieľom piktogramov nie je vyvolať umelecký zážitok, ale komunikovať spravidla o nejakej konkrétnej, teda ľahko znázorniteľnej udalosti. S umeleckými záznamami majú piktogramy spoločnú konkrétnosť, ale súčasne badať tendenciu k strate detailov a schématicizáciu znakov, ktoré sa postupom času stávajú čoraz konvenčnejšími. Niektorí odborníci preto dávajú prednosť termínu syntetické písmo. Podľa ich názoru piktografický záznam sa ťažko dá rozčleniť na časti zodpovedajúce rečovým jednotkám. /3./

2. PSYCHOFYZIOLOGICKÉ ZÁKLADY PÍSANEJ REČI

Psychiku nemožno chápať ako konglomerát jednotlivých elementov / pocitov, predstáv / či schopností, preto nemožno ani hľadať pre tieto izolovane chápané schopnosti samostatné a špecializované orgány a aparáty, z toho je teda zrejmé, že ani písanie nie je funkciou tzv. „centra písania“, ale vyplýva zo zložitej neurodynamickej štruktúry, ktorej rozličné časti mozgu hrajú rozličnú úlohu, pričom celý mechanizmus písania regulujú najvyššie integračné ústredia mozgovej kôry. /6./

Osvojenie si akýchkoľvek vedomostí a praktických zručností, predpokladá určitú úroveň rozvoja poznávacích činností žiaka. Prechod od vedomostí k schopnostiam a od schopností k návykom je relatívne dlhým obdobím, počas ktorého vznikajú dynamické stereotypy, ktoré sa postupne upevňujú a sú predpokladom zautomatizovanej činnosti. Na písaní sa

bezprostredne podieľajú tieto psychologické činitele: vnímanie, predstavivosť, pamäť a zapamätávanie, pozornosť. /8./

Žiak sa oboznamuje s novým písmom prostredníctvom zrakových a sluchových vnemov a za pomoci vizuálnej demonštrácie písma a slovného vysvetľovania, komentovania, modelovania, analýzy, syntézy a pod. , čiže žiak vníma buď celistvo, alebo si všíma konkrétne znaky. Inak možno povedať, že žiak vníma celé písmeno, ale zároveň jednotlivé časti- prvky písmen, ako sú zádrh, zátrh, ovál, slučka a pod. , aj keď ich ešte nevie pomenovať. Teda zmyslové vnímanie a opticko- motorická činnosť vytvára pevný základ pre tvar písmen a ich uplatnenie v písaní.

Podmienkou pre správne pochopenie písma je jasná predstava o tvare a postupe jeho tvorenia. Postup až po zmechanizovanie a správne napísanie napr. slova, môžeme vyjadriť takto „ žiak musí:

1. slovo správne počuť
2. vedieť ho správne vysloviť
3. rozložiť ho na hlásky
4. hlásku spojiť s príslušným písmenom
5. vedieť písmená napísať
6. písmená navzájom pospájať do slova. ^{“1}

3. METÓDY PÍSANIA

Vyučovacie metódy zaujímajú vo vyučovaní veľmi dôležité miesto. Vyučovacími metódami chceme dosiahnuť lepšie pochopenie učiva, väčšiu trvalosť vedomostí a zručností. Pri voľbe metódy treba dbať na vývojové hľadisko žiakov, lebo každý žiak má mnoho odlišných, individuálnych vlastností. Toto vyžaduje ovládať viaceré metódy písania. Z tohto hľadiska teoretická a praktická znalosť metód patrí k najdôležitejšej výzbroji učiteľa. Metódy vyučovania písania môžeme globálne rozdeliť do troch skupín:

a / syntetické metódy

b / analytické metódy

c / hlásková analyticko- syntetická metóda. /5./

Vo vývoji metód počiatočného čítania a písania sa stretávame s dvoma základnými skupinami metód, ktoré tvoria zhruba i základné vývojové etapy vyučovania hláskového

¹ Šupšáková, B. : *Didaktika písania*. Bratislava : 1992, s. 77.

písma. Základom týchto metód je to, či vychádzali zo syntézy hlások alebo z ich analýzy.

V zjednodušenom, rámcovom chápaní ich delíme na:

1. metódy syntetické,
2. metódy analytické,
3. metódy globálne. /4./

Příhoda na základe bohatej literatúry vyznačil, aké metódy umožňujú písmo správne posúdiť, odstrániť subjektivitu pri jeho hodnotení, odstupňovať, kvalitatívne vyjadriť kvalitu písma, riešiť výskumné úlohy v písaní. Hlavné z nich sú:

1. globálna metóda,
2. funkcionálna metóda,
3. analytická metóda,
4. kombinovaná metóda,
5. cvičná metóda,
6. prognostická metóda. /7./

SYNTETICKÉ METÓDY

K charakteristickým znakom syntetickej metódy patrí poznávanie hlásky a písmena, učiť žiaka chápať zmysel prečítaného textu. Učiteľ postupuje podľa štyroch fáz:

1. a/ rozbor slova na hlásky podľa sluchu,
b/ izolovanie prvej hlásky zo slova,
c/ fonetická metóda.
2. Združovanie hlások a písmen
a/ podľa nápovedných obrázkov,
b/ mnemotechnicko-skriptologický spôsob,
c/ genetický spôsob.
3. Spojenie hlások do slabík
a/ metóda normálnych slabík,
b/ sluchová metóda.
4. Porozumenie prečítanému textu. /1./

ANALYTICKÁ METÓDA

Analýza je myšlienkové rozčlenenie predmetu, javu a stanovenie jeho jednotlivých častí. V analytickej metóde sa nepostupovalo rovnako. Učiteľ z rozhovoru použil krátke slovo,

sluchovou analýzou vyanalyzoval hlásky, tie napísal každú inou farbou na tabuľu a žiaci sa takto učili poznávať obraz hlásky- písmeno. Metóda bola ťažká a neujala sa. /5./

HLÁSKOVÁ ANALYTICKO- SYNTETICKÁ METÓDA

Táto metóda vychádza z hovorenej reči, je žiakom blízka. Už na prvých hodinách sa učia žiaci počuté vety, slová analyzovať na slabiky, slabiky na hlásky a poznávať ich grafickú podobu. Na písmeno sa pozerajú ako na celok. Pri nácviku písania slov musí vedieť rozložiť slovo na hlásky, uvedomiť si ich poradie. Správna analýza je analýzou nielen častí prvkov, ale aj ich spojení. Preto analýza nevedie k rozpadu celkov, ale k ich pretvoreniu. Toto pretvorenie celku, nový vzájomný vzťah prvkov celku vyčlenených analýzou je syntéza. Žiak sa učí ovládať analýzu a syntézu súčasne, musí si slovo najskôr prečítať, rozčleniť ho na jednotlivé hlásky a tie pri písaní znova postupne skladať do slov. Táto metóda patrí k najprepracovanejším metódam a dáva plnú záruku pochopenia učiva. /8./

4. PRACOVNÉ LISTY NA PRECVIČOVANIE PÍSANIA PÍSMEN A, E, I, O, U, Y, M, L, V, T, P, J V 1. ROČNÍKU ZÁKLADNEJ ŠKOLY

Nácvik písmen, slabík, slov a viet je súčasťou celého vyučovania a prežívania dieťaťa. Prostredníctvom neho sa môžu vedomejšie a ľahšie utvrdzovať zručnosti, upevňovať návyky. Na písaní by malo ísť o vyjadrovanie pekného, správneho, zaujímavého. Vyučovacia hodina, do ktorej je včlenené písanie, môže ovplyvňovať i osobnosť a schopnosti dieťaťa. Písanie môže mobilizovať schopnosti a možnosti dieťaťa alebo ich brzdiť. Môže posilňovať sebavedomie, viesť k pocitu radosti alebo dieťa ubíjať. Môže byť relaxačným i záťažovým cvičením. Vplýva na rozvoj vôľových vlastností.

Oblasť grafomotoriky zahŕňa v sebe cvičenia na uvoľnenie ruky a nácvik základných prvkov písmen. Dôležitú úvodnú zložku prípravy na písanie predstavujú hygienicko-technické návyky / zásady správneho sedenia a správneho držania pera/. Úlohou uvoľňovacích cvikov je, aby boli pohyby ruky dieťaťa také voľné ako prirodzené pohyby ruky pri iných činnostiach. Preto nimi uvoľňujeme svalstvo ramena, predlaktia, zápästia a prstov. Pri písaní má veľký význam rozumovo-vizuálno-motorická koordinácia. Uvoľňovacie a prípravné cviky majú preto tvoriť jeden celok. Pri príprave žiakov na písanie sa dajú úspešne využiť cvičenia P. E. Dennisona a G. Dennisonovej / 1993 / na rozcvičenie mozgu a koordinácie pohybov.

V práci predkladám návrhy pracovných listov na precvičovanie písania písmen A, E, I, O, U, Y, M, L, V, T, P, J v 1. ročníku základnej školy.

Súbor pracovných listov by mal učiteľovi pomôcť u detí rozvíjať jemnú pohybovú koordináciu, vizuomotorické a grafomotorické zručnosti, priestorovú orientáciu a zmyslovú percepciu. Učiteľ má možnosť výberu a autonómneho rozhodovania, kedy a do ktorej zložky vyučovania pracovný list zaradí, aby stimuloval rozvoj motoriky dieťaťa. Pomocou týchto pracovných listov sa rozvíjajú grafické zručnosti detí a osvojujú si jednotlivé písmená. Po napísaní odporúčam každý pracovný list označiť dátumom a menom žiaka, aby bolo možné pozorovať proces osvojovania si grafomotorických zručností v určitom časovom období. Počas vypracovávania pracovných listov môžeme žiaka usmerňovať a po skončení sa s ním o jeho práci porozprávať, pričom je potrebné dať priestor aj sebahodnoteniu žiaka. Nie je vhodné nevydarené tvary gumovať alebo prečiarkať, aj nevydarené tvary majú svoju výpovednú hodnotu. Žiakovi treba dať možnosť tvar opraviť, docvičiť a zopakovať na novom pracovnom liste, pomocou iných farieb, aby to pre neho bolo zaujímavé. Treba vyzdvihnúť a pochváliť aj čiastkové úspechy, vyzdvihnúť snahu a vytrvalosť žiaka. Pracovné listy môžu prácu žiaka i učiteľa obohatiť a uľahčiť. Učiteľ ich môže využívať podľa individuálnych potrieb.

Námety na ďalšie úlohy v pracovných listoch :

- Domaľuj kresby, niečo k nim prikresli a vyfarbi.
- Nájdi, vyhl'adaj tlačené a písané písmená, zvýrazni ich.
- Vymaľuj obrázok.
- Rozcvič si ruku na obrázku.

Obtiahni písané a tlačené tvary písmen.

Všetky deti nie sú rovnaké, preto si často v činnosti vyžadujú individuálny prístup. Pracovné listy by mali byť precvičované v kludnom prostredí a uvoľnenej atmosfére.

U detí z MRK je potrebné oveľa viac času venovať prípravným cvikom, neustále zapájať do činností, hier. Pri samotnom nácviku písmen je potrebné trvať na čo najkvalitnejšom a najsprávnejšom napísaní písmena. Neustále opakovať a precvičovať správne tvary písmen.

V pracovných listoch sa žiakom predstavia písmená v plnej kráse. Veľké, malé, tlačené, písané. Skladajú sa z rôznych čiar, oblúkov alebo vlnoviek. /2./

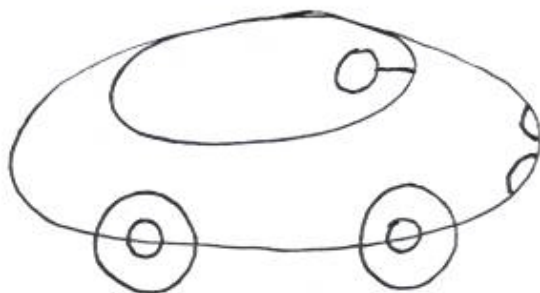
A

Andrejov otec má veľké nákladné auto. Andrejovi však kúpil na narodeniny malé autíčka. Andrej má kamaráta Adama, budú sa spolu hrať. Aby im bolo veselšie, Adam priniesol aj ďalšie hračky. Zabávali sa s nimi až do večera.

a

Andrejove auto malé hralo by sa s nami stále. – Pod' sa hrať, kamarát! Zvezieme aj starú mamu, psa Ajaxa, našu Danu.

A a

a a

à à

a à

E

Eskimák Emil precestoval celý svet. Prišiel navštíviť aj nás. Rozprával nám o krajine, kde je stále veľa snehu. Ela a Ema o takej krajine ešte nepočuli. Boli zvedavé. Emil sa však tajuplne usmial a povedal:
– Hádajte.

e

Elektrický vláčik píska ako vtáčik. Ela, Eva pozerá sa a hovorí: – To je krása!

E e

E e

E é

e é

I

Igor a Ivan išli na karneval.
Igor sa obliekol za Indiána
a Ivan za kovboja. Igor mal
krásnu indiánsku čelenku
z dlhých farebných pier.
Prvú cenu však vyhrala Ivana,
ktorá bola záhadná Indka.

i

Stačí, aby ihla uhla.
Pichla som sa, aha, tuhla!
Šijem, šijem nohavičky,
pozor si dám na gombičky.
Ihla, veď mi rovno niť,
potom budem pekne šiť!

i

i

ii

ii

O Opica Oktávia utiekla z cirkusu.
Zaklopala u nás na okno
na Ondrejovej izbe. Ondrej sa
veľmi potešil, že sa bude mať
s kým hrať. Odvtedy spolu
stvárajú všelijaké pestvá.

O Popoluška, to je šok!
otvorila oriešok
a v ňom šaty na dnešok.
Aké boli? Zlaté?
Také, aké máte.

– Máme ich tam dva mechy,
šiat sú plné orechy.

o o

o o

ó ó

o ó

U Urbanovi narástli veľké uši.
Je však usmievavý a usilovne
sa učí. Domáce úlohy si úhľadne
napíše, uprace si izbičku.
Mamička, ocko a sestra Julka
ho majú veľmi radi. Určite by si
aj ty chcel takého kamaráta.

u Odrhnutá uhorka
zažmurkala na Jurka:
– Urob zo mňa šalát,
potom môžeš skákať,
na dvore sa hrať,
milý kamarát.

u
u u
u u
u u

Y y

Y Vták Ypsilon zo džbána,
Buchty s makom jedáva.

y Džbán je ako ypsilon,
Vták je ako ypsilon,
Buchty ako ypsilon-
I vo vnútri každej buchty
Také malé ypsilon.

Y Y

y

ij

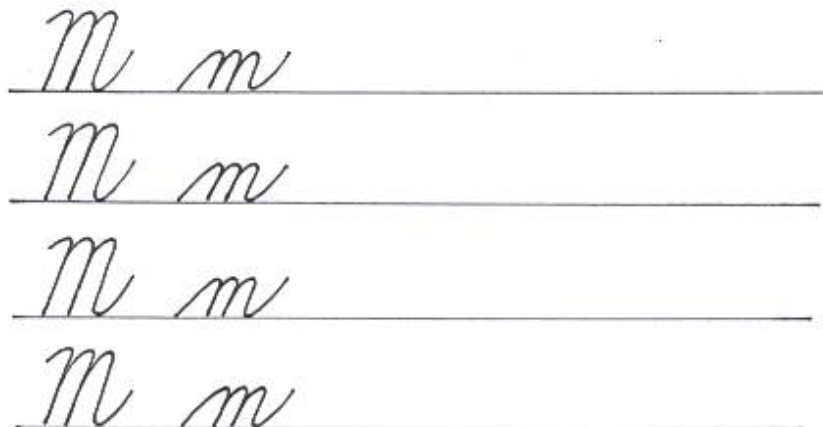
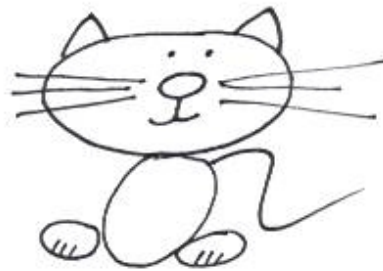
y

M

Máme malú mačku. Má meno
Micka. Pije mliečko z misky.
Má rada aj mäso. Keď je hladná,
mňauká a milo sa mňa pozerá.
Často sa hnevá na psa Maxa.
Na budúci rok bude mať malé
mačiatka.

m

Mravček malý, malilinký
našiel z chleba omrvinky,
prenáša ich odznova,
že si mladé nachová.
Keby prišiel k nášmu stolu,
čo tam všetko spadne dolu!

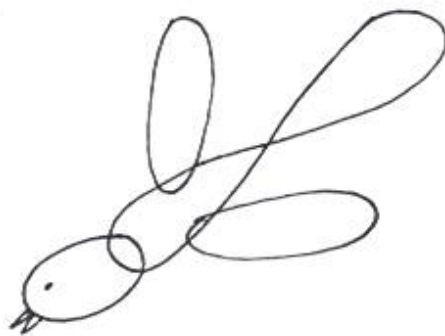

L

Ludia hovoria o líške, že je falošná. Ona je však bystrá a prefikaná. Žije v lese, občas sa potuluje aj v okolí ľudských obydlií. Loví zajace. Poľovníkov sa bojí. Vieš prečo?

1

Lastovička štebotavá svoje mladé lietat' bráva od pondelka k nedeli, aby všetko vedeli.

L l

L l

L l

L l

V

V lese žije veselá veverička Verónka. Hniezdo má v korune vysokej jedle. Keď fúka vietor, rada sa hojdá na jej vetvách a pokrikuje na veveričiaka Vilka. Vyvádzajú spolu všelijaké vylomeniny.

V

Vraví vrana vrane:
– Zišli by sa sane.
– To sa ale máme!
Povoziť sa veru tak,
môže iba pekný vták!

Kráka vrana veselo:
– Pešo sa mi nechcelo!

V

v

V

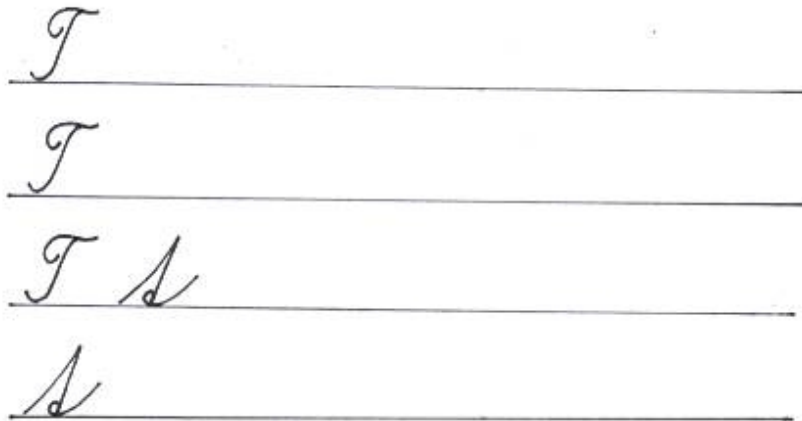
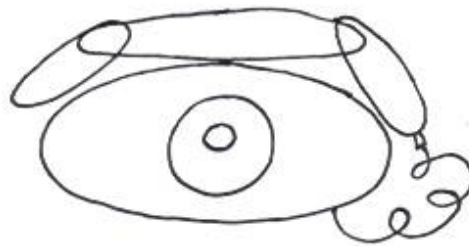
V v

T

Trpaslík Tancujnôžka sa túlal
po lese. Veselo si pospevoval
do tanca a občas zatrúbil
na malej zlatej trúbke. Tralala
tu-tú, tu, tralala, tu-tú, tu.
Takú mal dlhočiznú bradu, že sa
pri tanci o ňu potkol a trúbka
mu vypadla z rúk. Pomôžeš mu
ju nájsť?

t

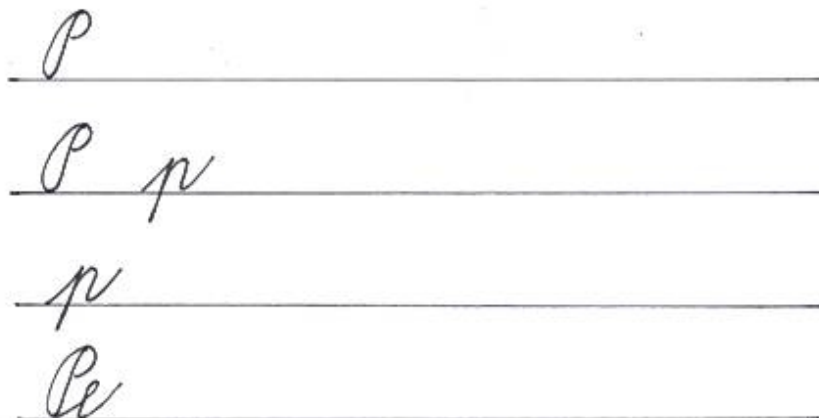
Na trúbke trúbia trubači,
vozia sa na malom tragači.
Vyhrávajú pomaly,
no keď sa tragač prevalí,
to bude krik na tráve,
stíchnu aj vtáčky spevavé...

P Náš papagáj sa volá Pedro.
Má krásne pestrofarebné perie.
Keď bol maličký, nevedel
rozprávať. Postupne ho Peter
naučil hovoriť niektoré slová.
Dnes už vie povedať: „Peter,
prosím, prines Pedrovi proso!“

p Prsty – to sú šikovníci,
nedokážu chvíľu stáť,
ako dáki kúzelníci
musia stále dačo hrať,
čarovať a predstierať.

J

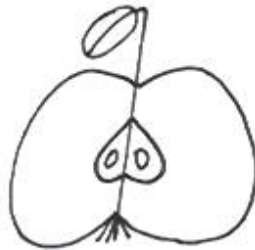
Julo má rád jahody. Včera ich zjedol plnú misku. Janke nedal ani jednu. Nezostalo ani na jahodový koláč. Mamička poprosila uja Jakuba, aby priniesol ešte jeden košík.

j

– Povedz, jež,
čo rád ješ?

– Skoro všetko,
milý dedko!

J
j
Ju Ji
jej

ZÁVER

Predmetom môjho záujmu boli pracovné listy na precvičovanie písania písmen A, E, I, O, U, Y, M, L, V, T, P, J v 1. ročníku základnej školy.

Navrhla som pracovné listy pre 1. ročník základných škôl.

Verím, že navrhnuté pracovné listy nájdu kladnú odozvu u pedagógov a pomôžu im pri práci s deťmi z MRK, ktoré budú vnútorne motivované osvojiť si vedomosti, zručnosti a postoje.

Často ráno pred vyučovaním, tam, kde ma nikto neruší, potichu a v duchu si odriekam túto „modlitbičku“ :

Toto dieťa ti zverili rodičia vo viere, že z neho vychováš dobrého človeka. Hľadaj preto cestu k jeho duši deň za dňom, minútu za minútou, sekundu za sekundou. Prihováraj sa mu s láskou a maj stále na pamäti : toto dieťa je dobré. Skôr ako vstúpiš do triedy, predstav si každé dieťa. Potom sa sama naplň dobrom až po okraj a vstúp. Máš pred sebou čisté duše. Detské duše. Na dne každej z nich niečo tíško cinká. Postaraj sa, aby zvonili naplno.

LITERATÚRA

1. Brťka, J. – Halaj, J. : *Didaktika čítania a písania*. Bratislava : 1981.
2. Dršková, V. – Vojtková, Z. : *Maľované písmená*. 1. vyd. Bratislava : 2005. 94 s. ISBN 80-551-1183-9
3. Krupa, V. : Myšlienkový svet v písme. In: *Historické revue*. Roč. 1993, č. 10.
4. Kurincová, V. – Seidler, P. : *Vybrané kapitoly z didaktiky začiatočného čítania a písania*. Nitra : 1993.
5. Nemčíková, M. – Nemčík, J. : *Metodická príručka na písanie pre prvý stupeň ZŠ*. Bratislava : 1988.
6. Pardel, T. : *Písaná reč, jej vývin a poruchy u detí*. Bratislava : 1966.
7. Příhoda, V. : *Výzkum dětského písma*. Praha :1941.
8. Šupšáková, B. : *Didaktika písania*. Bratislava : 1992.
9. Šupšáková, B. : *Písané písmo v teórii a v praxi*. Bratislava : 1996.
10. Albery, L. – Zelina, M. : *Metodika tvorby učebných zdrojov pre žiakov V celodennom výchovnom systéme na základných školách*. MPC: 2011